

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

LETO II.

Ljubljana, dne 6. marca 1936.

Štev. 4.

Šola in vzgojitelji

Dve stvari sta, ki ju mlad človek pričakuje od svojega vzgojitelja: namreč učiteljevo črpanje iz polnega ter ljubezen in razumevanje do mladine. Kdor tega nima v obilni meri, ta nikoli ne bo dober vzgojitelj, ki naj res vzgaja mladino tako, kakor jo je treba vzgajati. Biti vzgojitelj mladine je idealno poslanstvo in zato mladi človek takoj občuti, kdo mu je pravi šolnik in kdo ne.

Zlasti pa je važno pravilno razumevanje mladega človeka, razumevanje tiste njegove problematike, njegove duševnosti, katere stanje je čestokrat neizprosno odvisno od najrazličnejših činiteljev, ki se mlademu človeku stavlajo na pot in ki v veliki meri odločajo o vseh okoliščinah dijakovega življenja. Današnja mladina, ki je bila rojena v dobi strahote in grozote in kateri je svetovna vojna zapustila težke moralne in fizične posledice, bridko občuti vse, kar se okoli nje godi in se zatorej ne more izogniti vprašanjem, ki se ji dan za dnem stavlajo. Pri tem današnja mladina tudi jasno občuti pomanjkljivost sodobne šole, ki mlademu človeku ne nudi odgovora prav na ta resna, sodobna vprašanja, mimo katerih gre šola popolnoma malomarno ali pa se sploh ne zmeni zanje. Zlasti srednja šola mladini ne nudi tistega pogleda v življenje, ki bi ga morala dajati. Ali je čudno potem, če vidi mladina povsod najrazličnejše direktorje Čampe, tirane in nečloveke, samo svojih vzgojiteljev ne, takih vzgojiteljev, ki bi ji pokazali jasnega pogleda na življenje, v katero stopa današnji mladi človek skoraj popolnoma nepripravljen in nesposoben?

Nočemo na tem mestu zagovarjati najrazličnejših lenuharjev in nesposobnežev, ki tu in tam res kvarijo pravi smisel in pravo delo šole, toda kljub temu hočemo opozoriti na vse tiste majhne, neštete krivice, ki jih mlad človek doživlja dan za dnem v šoli, ali pa se mu vsaj zdi, da se mu gode, ker ga šola uklepa v svoje okorele verige in ga učitelj ne razume ali pa noče razumeti.

Šola je važna ustanova. Sestavljajo jo učenci in vzgojitelji. V prvi vrsti učenci. In prav zato bi morala šola čimbolj upoštevati individualnost posameznika, ki se izraža na en ali drugi način v šoli ali izven nje ter to individualnost čimbolj poglobljati in razvijati, ne jo pa uklepati v okorele šolske norme, ki so prikrojene splošno za vse, ki pa posamezniku ne ustrezajo, ker je prav šola dana možnost, da se v njej individualnost posameznika jasno izraža. Vzgojitelj naj najde tisto tesno vez, ki bo mladega človeka nanj priklepala, da bo v njem čutil močno oporo, kakršnih danes mladina v teh razrvanih časih bridko potrebuje. Naloga učitelja je, da v mlademu človeku išče vsega tistega, kar je pozitivnega in da z ozirom na učenčevo individualnost izloča vse, kar je slabega, da pa pri tem učencu ne vbija smisla za šolo prav s poudarjanjem njegovih slabih strani!

Najti pravi most med učencem in vzgojiteljem, to je naloga današnje šole. Preko tega mosta naj pelje pot, ki naj kaže mladini jasnih pogledov v življenje, ki jo danes oklepa v vsej svoji realnosti.

—in.

Potreba studentske štampe

Jedno od najvažnijih pitanja našeg studentskog života — to je uz ona socijalno ekonomske naravi — i pitanje naše — studentske štampe. Koliku važnost igra štampa u životu, nije potrebno da se naglašuje. Šta ona znači i koliko koristi, to svaki od nas zna. Danas gotovo svaka veća organizacija ima svoje glasilo, jer se jedino tako može čuti njena reč i postići onaj rezultat koji se želi. Štampa stvara javno mišljenje. Ona ga formira i deluje nanj u svakom smeru. Štampa otkriva, ona upoznaje javnost s pojavama, koje inače teško probijaju. Ona je zainteresuje tim pojavama, koje postaju tada aktuelne i koje ne silaze s dnevnog reda, dok se barem delimično ne udovolji javnom mišljenju.

Kod nas jugoslovenskih studenata i opet je iznimni slučaj. Kao i u svemu tako smo i ovde nazadni, jer više volimo da se bavimo nekim imaginacijama nego stvarnošću.

Bilo je kod nas pokušaja s izdavanjem studentskih omladinskih listova, i ne kažemo da nije bilo i uspeh pokušaja. Ali je većina njih bila samo lokalnog značenja, prilično uskogrudna, jer je pristupala gledanju stvari s nekom sitničavom tendencioznošću. To su bili uglavnom listovi malih političkih grupa gledajući na stvari kroz prizmu svog uskog političkog programa. Oni koji su se kupili oko tih listova bili

su više vezani uz ljude izvan studentskih krugova, nego uz svoje drugove. Prema svojim drugovima, često se to događalo, pa makar bili ti bedni i potrebni, oni su osećali silnu mržnju i to samo zato, jer nisu mislili onako kao što oni misle.

I takovi se listovi svakako nisu mogli zvati listovima studentske omladine, a niti su mogli imati pozitivan uticaj na stvaranje javnog mišljenja.

Njihovo pisanje bilo je negativno, općeniti studentski problemi zapostavljeni.

I zato se kod nas oduvek osećala potreba širokog, naprednog omladinskog lista, koji će ustati na obranu naših prava i naših potreba. Bez ikakvih tendencioznosti, bez ikakvih političkih tendencioznosti partijski obojadenih. Studentska omladina treba da bude razumna i da stvori istinsku svoju štampu, izgrađenu ne na lokalnim i partijskim bazama već na jednoj općenitoj idejno snažnoj i otpornoj prema svima onima koji hoće da okrne studentski stalež i da uprljaju njegovo ime.

Samo takova studentska štampa može da bude korisna stvar i da nam bude čvrsto i uporište u našoj zajedničkoj borbi.

(Iz »Omladinske Akcije« 1933)

Politični pregled

Ves svet so vznemirili zadnji dogodki na Japonskem, kjer je izbruhnila krvava revolucija, katero so poskušali izvesti ekstremni vojaški krogi. Tretji pehotni polk v Tokiu je izvršil napad na ministrstva in druge državne ustanove. Do prevrata je prišlo najbrže zaradi tega, ker je japonska vlada nastopala zadnje čase proti agresivnosti japonske vojaščine, ki je zelo imperijalistična. Upor je bil v glavnem naperjen proti ministrskemu predsedniku admiralu Okadi, o katerem so prvotno mislili, da je bil obenem z dvema ministroma ubit po upornikih. Izkazalo pa se je, da so uporniki po pomoti ubili njegovega svaka, tako da je admiral Okada ostal živ in zdrav. Več častnikov-upornikov je izvršilo samomor. V splošnem pa Japonci pripravljajo v Mandžukuo in na Daljnem vzhodu velika dela, zlasti železniške proge, saj so Japonci v zadnjem času povečali železniško mrežo v Mandžuriji za 8328 kilometrov.

Na Madžarskem vznemirja vedno bolj velika revščina madžarskega prebivalstva. Kakor poročajo časopisi, je zlasti revščina v severnih županih tako velika, da tisoči družin in otrok nimajo v dobesednem pomenu besede niti suhega kruha. Samo v enem letu se je število zločinov proti tujemu imetju v Budimpešti povečalo za 11.000. Državna blagajna je skoraj prazna, denarja ni niti za najpotrebnejše stvari, tako da so reveži v severnih županih obsojeni tako rekoč na gotovo smrt.

V Češkoslovaški je bil imenovan za novega zunanjega ministra dr. Kamilo Krofta, ki je bil že od leta 1927. prvi pomočnik ministra za zunanje zadeve. To je tretji minister za zunanje zadeve v češkoslovaški državi. Ves čas od postanka češkoslovaške republike do polovice decembra 1935 je bil minister za zunanje zadeve

dr. Edvard Beneš, po izvolitvi dr. Beneša za predsednika republike pa je dva meseca in pol vršil dolžnosti ministra za zunanje zadeve ministrski predsednik dr. Milan Hodža, dokler ni bil na njegovo mesto poklican mož, ki bo gotovo češkoslovaško zunanjo politiko vodil v duhu, v kakršnem sta jo vodila njegova dva predhodnika.

Nemčija je prišla v spor s Švedsko, dasi veliki evropski listi o tem sporu niso prav veliko pisali. Berlinski dopisnik časopisa »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da so nedavno iz Švedske izgnali tri hitlerjevce, kar je izzvalo napetost med nemško in švedsko vlado. Vsi trije so se vrnili v Nemčijo.

Poljski parlament je bil v zadnjih dneh, kakor pri nas, torišče burnih dogodkov, ki dokazujejo, da obstoji med posameznimi skupinami v parlamentu oster razdor, čeprav so v parlament prišli večinoma zastopniki vladnega tabora. Proračunska debata v parlamentu je že takoj v začetku izzvala veliko politično senzacijo v obliki ostrega napada ministra za notranje zadeve Rackiewicza na narodnodemokratsko stranko. Zlasti je razburil vladne parlamentarne govor senatorja Kozłowskega, ki je v svojem opozicijskem govoru dokazal, da znaša primanjkljaj v državnem proračunu 90 milijonov zlotov, dočim je vlada hotela prikazati deficit v znesku 50.000 zlotov. Vsekakor zanimiva primerjava z nami!

Edina pot k napredku človečanstva je: razvijanje zavesti in moralnega čuta v narodu.
(Tolstoj)

Istoriska misija današnje generacije

Danas, kada se na Slovenskom Balkanu rađa novi duh i kada se pojavljuju konture novog života, prva je zvana južnoslovenska omladina da pristupi izgradnji tog novog sveta.

Naša je omladina rušila barikade, što su je gradile predrasude i ona je bila tvorac najpozitivnijeg oteka naše nacionalne istorije. Svoje čiste i čestite duše ona je stavila u službu otadžbine i žrtvovala je svoja mlada tela za velike ideale bratstva i slobode.

I današnja omladina, koja je nasledila svetlu baštinu svojih drugova prethodnika, treba da nastavi njihovo delo. Treba da nastavi tamo, gde je ono stalo, da digne i poslednje pregrade i da ostvari pravo i istinsko bratstvo Južnih Slovena.

Tragedija Balkana leži u nama samima. U nama balkanskim Slovenima, u našoj zloj sudbi, koju su drugi kovali, a koju smo mi nosili i tražili. Veliki naši ideolozi gledali su u svojim vizijama novi ujedinjeni slovenski seljački Balkan, ali krv im je zastrla horizonte i oni su mučenički padali na crnu balkansku zemlju.

Ali ideju su ostavili. Ideju su prihvatili iskreni i čestiti, ideju je prihvatila omladina i s jedne i druge strane postavši njenim propovednikom i njenim nosiocem.

I u ono što se činilo utopijom još prvo kratko vreme naročito u Bugarskoj, danas već svi puzdano veruju odavajući poštovanje i priznanje onome, koji je zbog te utopije postao mučenik.

Omladina, svesna omladina, treba da bude pionir te ideje južno-slovenskog zbližanja i avantgarde novoga slovenskog Balkana. Ta ideja je snažna i ona stihijom snagom krči svoje puteve i ruši predrasude. Ona je puna zdravlja i snage jednog silnog i prirodnog htenja koje istorija diktira slovenskom Balkanu i u čemu je sadržana konačna njegova forma.

To je ta istorijska misija koja je poverena današnjoj omladini.

Svaka generacija ima svoju misiju, svoje zadatke.

Nijedna generacija nije prošla pozornicom života, a da nije imala neke svoje više dužnosti, nešto što joj je dalo beleg i ovekovečilo je.

Misija današnje naše omladine nije laka, jer elementi razdora još uvek postoje i postojeće dok bude ljudi. I baš zato ta misija poprmiće herojsko značenje, jer traži snagu i snažan duh, jer traži otpornost i beskompromisni rad do konačnog ostvarenja.

Bugarskoj in jugoslovenskoj omladini pretstoji jedna zajednička budućnost — budućnost novog slovenskog Balkana. Ona je nosilac istorijske misije, u kojoj je sadržan novi život i novi svet.

Današnja omladina mora da je svesna te svoje misije, jer će istorija spominjati njeno ime kao i onu našu svetlu generaciju koja je udarila osnove slobodi našoj.

Drobtinice iz tujine

Prošlo leto sem bil dalje časa v zdravilišču na Avstrijskem. Spoznal sem mnogo dijakov iz različnih krajev Srednje Evrope ter se z njimi često razgovarjal, med drugim tudi o naši Jugoslaviji in o nas Jugoslovenih. Ker je bilo mnenje mojih različnih tovarišev zelo zanimivo, vam hočem par takih razgovorov tudi opisati.

V zdravilišču je bil z nami tudi mlad, toda popolnoma degeneriran avstrijski grof. Prišel je iz nekega samostana, kjer je obiskoval tudi šolo. In baš to je bilo za njega jako značilno, kajti gledal je v svet skozi pest debela, zamrežena samostanska okna.

Nekoč smo se pogovarjali tudi o današnji Avstriji in seveda tudi o tem, da Hitler z vsemi silami deluje, da bi jo priključil Nemčiji. Tu pa je gospod grof vzrotil in začel pridigovati, kako, da sploh morejo Nemci zahtevati naj imajo Avstriji z njimi skupno državo, ko je vendar popolnoma jasno, da sta to dva popolnoma različna naroda. Tu je moj prijatelj iz Hamburga pripomnil, naj vendar ne pripoveduje takih neumnosti, saj vendar govorita oba »naroda« isti jezik in jih zato niti ne moremo ločiti, kaj šele, da bi jih delili. Avstrijski aristokrat in samostanski gojenec pa je pričel govoriti nekaj o tradicijah, pokazal name in dejal: »Poglej, ta je tudi Avstrijec! Moral sem se vmešati v debato, za katero se do sedaj nisem posebno zanimal. »Kako?« sem se začudil. »Da, ti si Avstrijec,« je povdaril, »saj ste bili Slovenci vendar stoletja in stoletja pod našo oblastjo in bi morali, če bi šlo vse po pravici, biti še danes. Na žalost pa so nam Srbi pokradli skupno z vami izdajalci najlepše kose naše zemlje. Sedaj pa je bilo meni dovolj. »Ukradli, izdajalci,« sem ga nahrulil, »bodi vesel, da Avstrija danes sploh še obstoji in ne gobežda takih neumnosti.« »Da, res ste lahko veseli, da že dolgo niste pri Nemčiji,« je pristavil Hamburgan. Gospod grof pa so bili užaljeni in so jo pobrali.

Da, tako mislijo danes o nas oni, ki se z vso silo trudijo, da bi spravili nazaj na avstrijski tron stare tirane in norce Habsburžane, ki bi seveda morali priseči, da se bodo borili toliko časa, dokler ne pridobe nazaj vse stare »avstrijske dežele«. Sicer je vseeno, če prisežejo ali ne, kajti narediti itak

ne morejo nič, ker danes sploh nič ne pomenijo, toda vseeno je boljše, če se tudi to prepreči, da si ne bodo domišljevali, da so stari gospodje.

Nekoč kasneje sem poslušal učno uro. Domači učitelj je obravnaval baš Jugoslavijo in ker me je stvar zanimala, sem prisluhnil. Razlaga se je glasila nekako takole.

»Jugoslavija ali bivša država SHS je sestavljena iz vseh mogočih narodov. Tam se nahajajo: Srbi, Makedonci, Hrvati Dalmatinci, Črnogorci, Nemci, Slovenci, Madžari in še nekaj drugih manjših skupin. Vsi govore, izjema so seveda Madžari in Nemci, isti jezik, toda razlikujejo se zelo zelo po tradicijah.«

Krasno, kaj?! Toda vprašati se moramo, kdo je kriv, da si v Avstriji upajo tako govoriti o nas. Nihče drug kakor Madžaroni in Avstrijanci (nekateri od teh še danes pišejo svoja imena po nemškem pravopisu), mogoče pa tudi nekoliko (ali pa še celo precej) nekateri gospodje s svojim samohrvatstvom in samoslovenstvom. Zato moramo mi jugoslovenski nacionalisti brniti nemčurje in madžarone čez mejo, tiste pa, ki so zablodili med Samoslovence in Samohrvate, pa spraviti na pravo pot.

Kasneje se je pripeljal iz Budimpešte tudi nek madžarski žid. Začetkoma smo se ga ogibali kakor kuge, pozneje pa sem se le večkrat z njim pogovarjal; zanimalo me je namreč njegovo mnenje. Takoj, ko sem se z njim seznanil, sem opazil na njegovi mizi zvezek z nekakimi zemljevidi. Sprva se za to nisem zmenil, nato sem ga pa le enkrat vzel v roke in točno ogledal. Zemljevida na platnicah sta predstavljala Madžarsko (vsaj tako sem razbral po napisu). Toda, kako? Na jugu je segala do Save in jugozapadu celo do Reke in Jadranskega morja. Na severu je obsegala celo Slovaško, na vzhodu pa Sedmograško. Še Burgenland, ki je danes last Avstrije, najboljše prijateljice Madžarov, je bil na tej karti ogrska last. Zasmehal sem se in vprašal juda, kako, da ima zvezke iz predvojne dobe.

»Saj ne, je dejal, to so najnovejši zvezki za našo revizionistično propagando. Bolje boš razumel, če Ti prestavim, kar je napisano nad in pod zemljevidom.« »Radoveden sem,«

sem odgovoril. »Torej poslušaj,« je nadaljeval, »tukaj nad karto stoji tole: Ne, ne, nikoli (nem, nem, soha) in spodaj: verujem v Boga, vstajenje domovine in našega rodu, amen.« Pričel sem se smejati, on pa mi je pripovedoval, da se s tem Madžari bore samo za svoje pravice, ki temelje na stoletnih tradicijah (že zopet te tradicije!). Opomnil sem ga, da to danes ne pomeni nič in da so današnje stanje vzpostavili narodi s samoodločitvijo. Pridigoval je še nekaj o gospodarstvu itd. itd. Končno pa je še sam priznal, da imam jaz prav!?

Povedal sem vam samo tri najznačilnejše zgodbe. Lahko bi jih pa še mnogo več. Toda že iz tega se razvidi, da naši sosede še vedno sanjajo o habsburški tiraniji in to podkrepljujejo s svojimi tradicijami. In kakšen je naš odgovor (bolje odgovor nekaterih, ki se štejejo za narodne voditelje)? Tudi ti govore o tradicijah in se neprestano prerekajo med seboj (na to se spozna posebno dr. Maček). Žalostno, kaj? Toda naš jugoslovenski narod je dober in kakor hitro bo prišel človek, ki mu bo zopet pokazal pravo pot, bo šel po njej. In takrat se bodo stari habsburški puhloglavci še bolj tresli pred nami, kakor se do sedaj. L. S.

Nagradna anketa

V božični številki preteklega letnika je uredništvo razpisalo nagradno anketo z nagradami, katere je v prvi številki tega leta znatno povečalo. Dasi pa se je oglasilo dosti mladih piscev s svojimi prispevki, je seveda tudi precej slabih sestavkov, zato je uredništvo določilo nagrade v sledečem redu:

1. nagrado v znesku Din 200— (dve sto dinarjev) dobi Ivanka C., Murska Sobota za temo: »Dolžnosti in pravice mladega dekleta«;
2. nagrado v znesku Din 100— (sto) dobi Vinko Dobrič, Ljubljana, za temo: »1. december 1918. in jugoslovenska mladina«;
3. nagrado v znesku Din 50— (petdeset) dobi Milka Otovic, Radovljica, za temo: »Moje življenje«;
4. nagrado v znesku Din 50— (petdeset) dobi Miroslav Gruđen, dijak, Celje, za temo: »Moj odnos do šole«;
5. nagrado v znesku Din 25— (dvajset pet) dobi Franc Izop, št. Jakob na Koroškem, za temo: »Koroška vas«.

Eno leto bodo brezplačno prejemale »Naše volje« sledeči:

Stanko Runove, Stara vas, za temo »Naša vas«; Tamirov, Ljubljana, za temo »Naše morje — biser Jugoslavije«; Karl Vavpetič, Kamnik, za temo »Pravice in dolžnosti mladine«; Kopač-Ponikvar Stanko, Ljubljana, za temo »Kralj Aleksander I. in mladina«; Pavla Š., Kranj, za temo »Dolžnosti in pravice mladega dekleta«; Roman Zlatarič, Ptuj, za temo »Jugoslovenska misel v slovenskem slovstvu«; Rado Jamnik, Novo mesto, za temo »Moji božični prazniki«; Milena Dobrič, Ljubljana, za temo »Zimski šport« in Mrevlje Franc, Ljubljana, za temo »Naše morje«.

Nagrajenci lahko dvignejo nagrade v uredništvu »Naše volje«, Ljubljana, Selenburgova ulica 3/I. ali pa jih na željo dobe po pošti. Rok za dvig nagrad je do 15. tega meseca.

Nekateri najboljši spisi bodo še priobčeni.

O veliki noči bo razpisana nova nagradna anketa. Potrudite se takrat vsi, ki se sedaj niste!

Uredništvo.

Utrinek

Zrem skozi okno. Večer je že davno legel. Na jasnem nebu trepečejo zvezde. Zdaj pa zdaj se katera utrne kakor srebrni curek in utone v vsemirju.

Prav tako je bilo nekdanj. Kako dolgo je že od takrat. Tedaj sem bil še otrok.

Zvezdna je bila noč. Pravzaprav je bil le tih, pozen in spokojen večer. V vrhovih brez je drhtela pesem vetra, ki je rahlo dihal izza hriba. Potok za hišo je žuborel preko kamnov pod sivimi vrhami. Srebrna mesečina je poljubljala mehke valove, ki so se vrtinčili pod mostom, mimo cerkve, za mlinom in še dalje, še, še... Takrat nisem vedel kam.

Materi sem sedel na kolenih pred hišo. Na počitnicah sva bila. Mati je bila bolna; potrebna je bila čistega zraka in miru. V mestu vsega tega ni bilo. Zato sva šla na deželo.

Molčala sva. Mati je strmela nekam daleč v temo, jaz pa sem gledal v zvezde. Oh, kako lepe so bile tisti večer. Nikdar več, niti preje, niti pozneje se mi niso zdele tako lepe, tako svetle, kakor tistokrat. Morda so mir in tišina, mogoče skrivnostni dihi vetra vplivali name. Potem pa se je ena nenadoma vtrgala in zdrsela po temnem oboku. Daleč za hribom

je vtonila, kakor da je umrla in s smrtjo izgubila svetlo srebrnino. Vprašal sem mater, kaj je bilo to. Zdrznila se je in me pogledala. Gledal sem jo. Tako čuden je bil njen obraz v luninem svitu. Potem pa je dejala:

»Utrinek...«

»Utrinek!« sem ponovil za njo, a besede vendar nisem razumel.

In zopet sem gledal zvezde. Nenadoma sem začutil, da me je mati pritegnila k sebi. Pogledal sem ji v obraz in postalo mi je tesno pri srcu. Mati je strmela v temo in jedva slišno dahnila:

»Vidiš, tako se utrne življenje!« Nisem razumel tega, le čudno mi je postalo pri duši. Zaihtel sem.

Potem nisem več gledal zvezd.

Ko sva prispela nazaj v mesto, je mati bleдела. Dan za dnem je bila bolj blede, le oči so hrepeneče še nečesa iskale. In če me je pritisnila k sebi, sem videl njene prosojne roke, ki so bile bele kakor marmor.

Ko so zavele hladne jesenske sape, je umrla. Takrat je bilo nebo brez zvezd, v črno zakrilo. V meni pa je bila groza, groza...

Hočevar Joško.

Na volišču...

Odšla je gruča volilcev. Nato nekaj časa nič. Druga maša je. Na volišču je tiho, kakor bi ne bilo nikogar v sobi. Še muhe ni, ki bi prekinila to mučno tišino. Volilna komisija je negibna. Glave so sklonjene globoko nad mizo. Videti je, da imajo vsi člani važno delo. Ne! Vsi se nečesa boje. Oči se bliskajo in streljajo pšice na nasprotnike. Samo beseda in vnel bi se najhujši ogenj. Tega se vsi boje. Tako tečejo minute po poljevo.

Hipoma pa nekdo izpregovori. Vse glave se dvignejo. Kaj bo? Oni prav mirno govori. Vsi se oddahnejo. Nevihta je mimo.

»Ko preiščujem te naše volitve, mi misli uhajajo nazaj k tistim volitvam, ko se je odločala usoda naših bratov tam za hribi. K volitvam, ki so jim dali ime plebiscit. Tam sem bil takrat. Videl sem vse!«

Tedaj mu nekdo skoči v besedo. Predstavnik edine kandidatne liste. Ta človek je bil nekdanj v mestnih solah, pa je »falirak«. Rad bi veljal za inteligenta, kar mu tudi del tako imenovane vaše inteligence priznava. Prav je tako. Vsakemu svojo.

»Kakšen plebiscit pa? — Ali possaarski?«

»Ne, plebiscit na Koroškem mislim,« mu odgovori.

»Na Koroškem? Kdaj je pa bil? Nič ne vem o tem!«

Nekdo potrka, novi volilci vstopijo. Slede običajna vprašanja: kako se pišete, hišna številka? Nato škripanje peres zapisničarjev. Listanje po imeniku.

»Glasujete za...?«

Predstavnik piše, piše. Številke rastejo v neskončnost. Volitve so končane. Računanje. Rezultat: 59% je glasovalo. Predstavniku žari obraz:

»Krasno smo zmagali,« se mu izvije iz prsi.

Iz teme se pa mota črna postava, izteza roke in grabi vse. Težko ji uideš. Morda bo pa kmalu vzšla zarja in za zarjo dan? Bog ve! Ni ure, da bi videl, ali je že polnoč, ali še ne...

A mladi smo in upanje imamo, upanje združeno z voljo!

Kirn Milan.

Naše morje

Kaj je morje? S tem in s sličnimi vprašanji nadlegujemo starejše ljudi, ko smo še majhni in ko nam nekoliko pojasnijo, si sami v svoji otroški domišljiji ustvarjamo čim popolnejšo sliko o morju. Ko pridemo do zaključka, se nam vzbudi v srcu hrepenenje po morju, po njegovi veličastnosti in lepoti in v tistem trenutku bi najraje zleteli na morsko obalo in od tu opazovali morje. To hrepenenje nosimo v srcu vse življenje, četudi smo že videli morje. Lahko trdimo, da je morje izraz veličastnosti in neskončnosti.

Tudi naši državi je dala mati narava svobodno morje, na katero smo lahko ponosni, kajti imamo biser, ki nam ga naši sovražniki hočejo vzeti. Mnogi nam ga pa zavidajo, kajti obala našega morja prekaša po svoji lepoti marsikatero obalo obmorskih držav. Kdor potuje prvič po obali Jadranskega morja, se ne more nadevati njeni lepoti. Na obali je vse polno mest, ki so pristanišča ali letovišča; ob obali je pa vse polno otočic, ki dajejo obali še posebno lepo sliko. Najsevernejše mesto je Sušak, ki se je razvilo iz nekdanjega predmestja Reke v izredno važno mesto. Nad mestom je Trsat z znamenito romarsko cerkvijo. Nekoliko v notranjosti leži znamenito zgodovinsko mesto Knin s spomini na dobo hrvatske države. Ob Sibenikem zalivu leži Šibenik, ki je zvezan z

zaledjem in služi kot luka za izvoz lesa. Na zapadu Kaštelanskega zaliva leži Trogir, ki ima stolnico na malem otočku. Vzhodno od tega zaliva na vznožju Marjana leži Split. V Splitu so našli ostanke Dioklecianove palače. Split je važno kulturno središče ter je največje pristanišče. V bližini Splita leži Solin, kjer so našli ostanke rimske Salone. Severozapadno leži Dubrovnik, važno pristaniško mesto, ki je igralo važno vlogo v zgodovini in ima mnogo spomenikov republikanske samostojnosti. Preko Bospora in Dardanel se je širila v Dubrovnik in od tu v notranjost zapadna kultura. Ko so morala vsa druga mesta že priznavati benečansko nadoblast, je bil Dubrovnik še vedno samostojno mesto. Čim bolj gremo proti jugu, tem lepši pogled dobimo na eno najlepših mest ob Adriji, in to je Boka Kotorska. Obdana je okoli in okoli do morja od skalnatih gora in je obenem tudi najvažnejše oporišče naše vojne mornarice. Tu sem sedaj omenil le važnejša zgodovinska in trgovska mesta, ki se obenem odlikujejo po svoji divjeromantični lepoti.

Jasno je, da je igralo naše morje tudi v zgodovini veliko in važno vlogo. Kadar smo bili slabi na morju, smo bili slabi tudi na kopnem in obratno, če smo se jačili na morju, smo se jačili tudi na kopnem in bili smo lahko kos našim sovražnikom, ki so nas

napadali prav vsled Adrije, ki je imela in ima važen trgovski pomen. Jadransko morje je bilo ideal Jugoslovenov že od nekdaj, saj je vir bogastva, svobode in izraz lepote. Vse-skozi je bilo Jadransko morje naše hrepenenje, za katero so mnogi izgubili življenje in zato je tudi plava grobnica. Adrija je bila cilj Srbov od početkov Raške do Karađorđevićev. Adrija je bila ponos Hrvatov od Trpimira vse do danes, Adrija je bila Slovincem element življenja. Vse to nas opominja, da jo mi moramo čuvati in črpati iz nje bogastvo, kot so ga naši predniki, ko je še cvetel promet z jadrnicami. Adrija je naš telesni in moralni napredek. Razrušil se je imperatorski Oglej, minula je slava beneške republike, naša obala pa še stoji in na njej še vedno prebivajo naši ljudje.

Obenem pa je morje tudi vir bogastva. Naša država je agrikulturna, svojih produktov pa ne moremo izvažati v naše sosednje države, kajti one imajo vsega tega na pretek, izvažati jih moramo industrijskim državam, ki tega same nimajo. Tu tvori morje zopet važno vez, važno pot, po kateri brez carin, hitro in varno izvažamo svoje produkte. Na drugi strani pa pridobivamo iz morja ribe in sol. Ribe love ribiči in s tem zaslužkom preživljajo svoje družine. Ribe nato posuše in razpošiljajo kot slanine ali jih prodajajo sveže ali jih pa konzervirajo v domačih tovarnah, ki so šele v razvoju in kljub temu donajajo precejšnje dohodke. Velik vir bogastva je tudi tujski promet, kajti lepota in znamenitosti naše obale privabijo vsako leto ogromno število tuzemskih in inozemskih letoviščarjev.

Ako imamo morje, hrepenimo vedno po nečem višjem, po neki višji oblasti in moči. Vedno in vedno gradimo trgovske in potniške ladje, v tem se odlikujejo posebno Dubrovčani, ki nosijo našo zastavo že po vseh vodah, in s tem krepimo našo mlado Jugoslavijo. Iz tega sklepamo, da je morje tudi izvor neutešenega hrepenenja.

Ako sedaj zberemo vsa ta stremjenja in težnje po bogastvu, moči in slavi, dobimo zopet skupen cilj — morje. Jugoslavija brez morja bi bila kakor ptica, ki ji lovec odstrelil eno perot. Taka ptica nekaj časa živetari, hira in naposled pogine. Prav tako bi se zgodilo z Jugoslavijo, ki je šele v razvoju, če bi ji sovražniki vzeli Adrijo. Nekaj časa bi še obstojala, končno bi propadla in razdelili bi si jo naši sovražniki, ki škodoželjno prežijo na nas. Toda zastoj čakajo, kajti to se ne bo zgodilo nikdar. Ljubiti moramo Adrijo s toliko ljubeznijo, da bomo lahko rekli: »Le morite nas! Iz vsake kaplje krvi bo vzrasel nov Jugoslovan, ki bo branil Jugoslavijo.« Tako naj se rode še močnejši Jugoslovani, ki bodo branili svobodo Jugoslavije in njen razcvit. Izpolnjevati moramo kraljevo oporoko, ki se glasi: »Čuvajte mi Jugoslavijo!« Kralj namreč ni mislil same Jugoslavije, ampak tudi morje, kajti predobro je vedel, da Jugoslavija brez morja ne bi pomenila pred vesele silami mnogo.

Dobro vemo, da imamo mnogo sovražnikov, ki čakajo na našo propast in ki bi se radi polakomnili našega morja. Prav zato, ker je naše morje vir bogastva, temelj naše države; prav zato se je razvil pri naših sovražnikih na široko razpreden pokret, ki si hoče to naše težko priborjeno morje prisvojiti. Ti ljudje duševno oborožujejo svoj narod. Naša dolžnost pa je, da to neiskreno delo zatiramo. Jadran moramo ljubiti in čuvati, ker je vrezal na svojih obalah stoletne tradicije kulture in civilizacije, gospodarstva in moči našega naroda. Naši sosedje nam ne smejo reči, da se ne brigamo za Jadran in da ga zanemarjamo.

Dolžnost in sveta naloga vsakega Jugoslavana je, da hoče ustvariti vojsko ideje, vojsko ljubezni, vojsko, ki bo vedno bdela nad Jadranom in ga čuvala in da ga ljubi tako, kakor ga je ljubil naš vrhovni pokrovitelj blagopokojni kralj Aleksander I. in kakor ga ljubi naš kralj Peter II. Potem se nam ne bo treba bati za Jadran in Jugoslavija bo vsestransko napredovala.

Mrevlje Franc.

TEHNIČNI OBZORNIK

Poniklanje aluminija

s pomočjo galvanizacije ni prav lahka reč, ker rahla prevleka na aluminiju ni dosti obstojna, vsled česar odpade. Običajni galvanizacijski postopek pa še preje odpove pri aluminijevih zlitinah, ki so v tehniki mnogo važnejše od aluminija samega. Po najnovejšem postopku delajo tako, da kovino ali zlitino dajo za nekaj časa v kislino in jo zvežejo s pozitivnim polom električne baterije, nakar se del aluminija izloči v kislino, kovina pa pomodri. Šele tedaj izvrše galvaniziranje. Tudi če hočemo aluminij ali njegovo zlitino posrebiti ali pozlatiti, je najbolje, če najprej izvršimo poniklanje, kajti prevleke, ki so napravljene iz dveh ali več kovin, so veliko boljše in trajnejše.

Aluminij v elektrotehniki

Aluminij ima veliko važnost tudi v elektrotehniki, kajti vedno bolj ga uporabljajo v gradnji električnih strojev in instalacijskih potrebščin mesto bakra. Videti je, da bo aluminij, ki je v tehniki splošno zelo uporabljen, v elektrotehniki baker skoraj popolnoma zamenjal.

Jekleni jambori

Novo ameriške jahte uporabljajo namesto lesenih jamborov, kovinske jambore, ki so izdelani iz jeklene, z nikljem izboljšane, močne pločevine. Tako ima znana ameriška dirkalna jahta »Yankee« nov jeklen jambor, ki je visok 50 metrov. Spodaj ima premer 46, zgoraj pa 18 centimetrov. Debelina pločevine znaša spodaj 4,8 milimetra, zgoraj pa 3,2. Jambor tehta 2,6 tone in je za 200 kilogramov lažji od prejšnjega lesenega, kar je precejšnja pridobitev.

Novi modeli lokomotive

Novo železniške stroje gradi nemška tovarna Borsig, ki je zgradila tudi naše največje železniške stroje. Posebnost pri teh strojih bo, da bodo imeli 2,3 metra visoka kolesa, kar bo hitrost vlakov znatno povečalo, saj bodo novi stroji lahko gonili brzovlake s hitrostjo 175 kilometrov na uro. V Italiji pa preizkušajo nove modele lokomotive, pri katerih potiska majhen Dieslov motor zrak v majhen parni kotel. Zmes stisnjene zraka in pare goni nato parni bal.

Produkcija Dieslovih motorjev

Izvoz Dieslovih motorjev iz Nemčije je po številu motorjev od l. 1933.—1935. narasel za 40 %, a z ozirom na njihovo težo za 52 %. Zlasti uvažajo Nemci v Holandsko, Španijo, Argentino, Italijo in Grčijo. Od januarja do novembra 1933 je Holandska uvozila 594 ton nemških Dieslovih motorjev, a v letu 1935. pa 1337 ton. Španija je v istih razdobjih uvozila 491, oziroma 986 ton, Grčija 190 ton, oziroma 871 ton.

Čistost jekla

Za tehnično uporabo izdelano jeklo ni nikoli kemično čisto, ker bi bilo prehrko. Običajno ima majhne primese silicija, mangana, žvepla, fosforja in ogljika. Lastnosti jekla so odvisne v glavnem od vsebine in količine imenovanih elementov v njem. Elastičnost in statične lastnosti jekla, njegova trdota, taljivost in možnost obdelovanja zavise predvsem od ogljika. Kovno železo vsebuje 0,04 do 0,4 % ogljika, jeklo pa 0,4 do 0,6 %.

Življenje v rudnikih

Delo v rudnikih bi bilo absolutno nemogoče, če ne bi imeli posebnih hladilnih priprav, ki omogočajo prenašanje silnega napora, ki je potreben pri delu v rudniku. Tako so v Robinsonovem rudniku v Južni Afriki, ki je najgloblji rudnik na svetu, dobili hladilno pripravo, ki je stala 20 milijonov dinarjev. Ta rudnik sega skoraj 2600 metrov globoko in je temperatura v njem strašanska. Brez najmodernejših hladilnih priprav bi delo v tem rudniku ne bilo mogoče, saj bi ljudje od silne vročine kmalu onemogli.

Radio na Japonskem

Na Japonskem je radio že na precej visoki stopnji, saj imajo Japonci mnogo radijskih oddajnih postaj in preko 1,900.000 radijskih naročnikov. Samo na japonsko prestolico Tokio odpade nad pol milijona radijskih naročnikov, kar pomeni, da ima vsaka druga družina tega velenista svoj radijski sprejemni aparat. Vse ta velikanski tehnični napredek Japonske je prav za prav delo zadnjih 10 let. V tej dobi se je Japonska silno dvignila, kar dokazuje njena moč v zunanji politiki in njena prevlada v Aziji.

Razkuževanje vode

V različnih manjših kopalnih bazenih sicer vodo umetno razkužujejo, a v velikih kopališčih bi to ne bilo izvršljivo, zato si tu pač pomaga narava sama, ki je povsod največji umetnik. Tako učinkujejo kot naravna razkuževalna sredstva zlasti v vodi raztopljena kremenčeva kislina, dalje koloidna raztopina gline in železovega hidroksida, kar vse bakterije uničuje. Zanimivo je, da kremenčeva kislina bakterije uničuje že v primeru, da je v vodi le nekaj milijonink grama.

Obramba proti valovom

Namesto tkzv. lesenih ali zidanih valobranov, ki odbijajo silo valov v pristaniščih, uporabljajo v novejšem času tudi stisnjeni zrak. Ta zrak se nahaja v cevah, ki so položene na morskem dnu pred pristaniščem. Moč zraka, ki struji iz teh cevi, razbija valove tako, da dela v vodi neštivilne vrtince, ki moč valov zatro. To je važna iznajdba, ki utegne imeti velik pomen zlasti pri naravnih in umetnih otokih, ki služijo ali naj bi služili prekooceanskemu prometu.

Jeklena doba

Današnja doba bi se lahko nazivala jeklena doba, če bi se jo primerjalo s kameno, bronasto in železno dobo, ki prav za prav traja še danes. Današnja jeklena industrija je dosegla velikanski razvoj in v njem se kaže velikanski tehnični napredek naše dobe. V prastarih časih je bilo že železo redka kovina in je služilo največ za okraske. Domnevajo, da se je prva železna industrija začela v Indiji in da so jo Arabci prinesli v Evropo.

Š A H

POROČILA IZ ŠAHOVSKEGA SVETA

V Leningradu se je pravkar zaključil velik turnir za prvenstvo mesta. Zmagal je mladi mojster Vjačeslav Rogozin, ki je dosegel 10 od 14, — turnir je bil namreč dvokrožen.

V Nottinghamu bodo priredili meseca avgusta velik turnir, katerega se bodo udeležili poleg dr. Euwea tudi Aljehin, Capablanca, pa tudi sivoglavi Lasker je obljubil udeležbo. Odbor je sklenil, da bodo samo štiri nagrade, in sicer: prva 200 funtov, druga 150 funtov, tretja 100, četrta pa 75 funtov.

V eni prejšnjih števil »Naše volje« smo poročali, da se bo vršil revanšni dvomatch Aljehin—Euwe že v letu 1936, Euwe pa je sporočil, da pred zaključkom šolskega leta 1936/37 ne more igrati. Z drugo besedo se match ne bo vršil pred prvim oktobrom 1937.

Teorija

Caro — Kann.

To zelo zanimivo otvoritev sta iznašla dunajski amater I. Kann in berlinski mojster H. Caro, po katerih je dobila tudi svoje ime. Je polna presenečenj, posebno za začetnika, pa tudi za rutiniranega igralca je privlačna, ker nudi mnogo fines in prijetnih zapletljivost.

1. e2—e4	1. e7—e6
2. d2—d4	2. d7—d5
3. Sb1—c3 (nepotrebno bi bilo 3. e4:d5, c6:d5, ker 4. e2—c4 belemu itak ne prinese ničesar boljšega).	3. d5:e4
4. Sc3:e4	4. Lc8—f5!!
5. Se4—g3	5. Lf5—g6
6. Sg1—f3	6. Sb8—d7!
(Črni hoče preprečiti, da bi se ne nasprotnik preveč čvrsto zasedel v centru s Sf3—e5.)	
7. Lc1—f4 s približno enakima pozicijama.	

Nepriporočljivo bi bilo za belega sledeče nadaljevanje:

7. h2—h4	7. h7—h6!
8. Lf1—d3	8. Lg6:d3
9. Dd1:d3	9. Dd8—c7! in bel se je znašel v nekoliko šibkejši poziciji.

Rešitev problema št. 6.

I.	1. Lc2:b3 ali Lc2 poljubno.
1. Ld5—b3	2. poljubno.
2. Sc5—e4 ali: a4	
3. S mat.	
II.	1. a4×b3
1. ...	
2. Sc5—a4 itd.	

Problem št. 7.

Beli: Ke 1, Db 5, pešci: d6, e6, f6, h5.
Črni: Ke 8, Te 6, pešci: b6, b7.

IZ UREDNIŠTVA

Današnja številka je izšla točno 6. t. m. Kot rečeno, bo odslej »Naša volja« redno izhajala vsakega 6. in 20. v mesecu. Izjemo bodo tvorile le dvojne številke. Prispevke za vsako številko je treba poslati najkasneje do 1. oziroma do 14. v mesecu, ker sicer ne pridejo v poštev. Pridno dopisujte!

Iz urednikove pošte

Živan Žun, Ljubljana: Pošlji še kaj!
Kirn Milan, Notr. Gorice: Oglasi se v uredništvu!
Ica, Novo mesto: Le potrudi se še nadalje! Ocenio ti sporočim pismeno. Javi naslov!
Karo, Kranj: Piši! Ne pozabi na »Našo voljo«!
Ljubo Sirc, Kranj: Pridno nadaljuj! Pošlji kaj v srbohrvaščini!
Vavpetič Karel, Kamnik: Kaj je s Teboj?
Milka Otovic, Radovljica: Oglasi se!
Rožanski, št. Jakob na Koroškem: Hvala! Nadaljuj!
Nada, Ljubljana: Le dalje!
Tamirov, Ljubljana: Ne odnehaj!
Stanko Runovc, Stara vas: Še kaj!
Hočevar Josip, Kranj: Kar pošiljaj!
J. O., Ptuj: Piši, piši!
Časar Franjo, Doležljovje: Iskrena hvala za poslano! Prosim!
K. M., Ljubljana: Kaj novega!
Ivanka C., Murska Sobota: Uspešno! Ne odnehaj!
Vinko in Milena Dobrič, Ljubljana: Hvala! Korajža velja!
Miroslav Gruden, Celje: Želim si Tvojega peresa! Še v bodoče!
Pavla Š., Kranj: »Naša volja« Te čaka!
Rado Jamnik, Novo mesto: Zadovoljen! Kar pošlji!
Stanislava Rozman, Ljubljana: Dobro je! Spomni se!
Kdor želi pismenega odgovora, naj sporoči! Uredništvo vsakomur rado odgovori. Naj bo »Naša volja« res mladinsko glasilo. Ne bojte se kritike! Ta nikomur ne bo škodovala! Pozdravljeni! Čuvajmo Jugoslavijo!

Urednik.